

Forfatter: Rantzau, Christian

Titel: BREV TIL: Gram, Hans FRA: Rantzau, Christian (1736-01-07)

Citation: Rantzau, Christian: "BREV TIL: Gram, Hans FRA: Rantzau, Christian (1736-01-07)", i *Breve fra Greve Christian Rantzau til Hans Gram*, Græbes Bogtrykkeri 1930, s. 49. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991720-000-shoot-L0019917200000019.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Greve Christian Rantzau til Hans Gram

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

¹*Christianiad. 7de Januarij 1736.*

WelEdle og Velbr HER lustitz Raad!

I forgaars fick jeg HER lustitz Raads meged ærede og kierkomne skri- velße ², dagen før var jeg bitter vred paa alle Nye Aars breve, huad ziirlige s. 500g Pyntede Lyckønskninger de end kunde medbringe; mens jeg blev god igien ved HER lustitz Raads brev og gode ønsker, jeg siger hiertens tack og er Dennem høyligen forbunden fore, vel forsickred, de kommer af et oprigtigt, Huldt, troefast Vindelboe Hierte ¹. Ieg vilde ei for meged see denne Nye-Aars skick afskaffed, thi da fick jeg aldrig Brev fra Dennem, og det fornøyer mig ei Lidet alletider at høre og spørge got fra Dennem, mens allermeest fra Deres Egen Haand at see nye prøve og beviiß paa Deres gamle godhed og venskab for mig, dend jeg alletider skal skiønne paa, som sig bør, og svare til, som sig hør. Ieg vil igien tilforønske HER lustitz-Raad alt det, Hand kand ønske sig sielv, som kand være Gud teckeligt, Hannem Sielv gavnligt og nyttigt, fornøyeligt og behageligt, og mig og Hands øvrige gode Venner glædeligt at høre og spørge; er der i blant en kiøn eller deiiig, dydig, Rig og Forstandig, ung og nydelig ægte-Fælle, da Gud begave Dem dermed og med vel gamle Manuscripter. HER lustitz Raad seer, jeg lempet mit ønske efter Hands attraa, for at befatte det kort, ut recte et suaviter vivas.

Det Kieriste Nyt fra Kiøbenhavn er, jeg seer HER lustitz Raad ge- skeftig med at polére C 4ti Historie ²; det verste er, det bliver pièces rapportées, og var at ønske, det blev alt af Egen samling og ei fremmed Kram, og at dend gode Holbjergs Historia Comica blev reent omstøbt. Vi hør her saa mange nye forunderlige store ting fra Eder, at vi ei kand befatte, langt mindre tør troe dennem alle, nøyer os med at frygte for alt ondt, og at haabe det beste, Dii meliora! Det Nye Land og Vand Oeconomie Collegium har en prægtig Titul, og jeg vil haabe, Titulen vil svare til Bogen ³. Herfra falder intted merckværdigt Nyt, som meged vel; thi Nye ting ere ei alletider de beste. Iblant de merckværdigheder dette Aar af Præsterne er indsendt, findes en deel Mißgeburther, mens ei uden som vel ordinaire; En 80 Aars Mand har dend dag, Hand blev begravet, eller rettere at sige, Hands Kone havd tvillinger i Kircke; her regnes det inter mirabilia, paa store stæder og ved Hofiferne henføres det til naturalia, og troer jeg, det meeste mand kand giøre deraf, er at ansee det for et sterckt beviiß paa, at Tvillinger, som mand alletider har holdet for, kommer af quindens vigeur; det eeneste dubium herved eller herimod bliver, huorfore der da ei alletider fødes Tvillinger; dette giver jeg mon ami Bing ⁴ med min heißen at betæncke og at eftergruble, kand i det ringeste distrahére Ham for dend tid fra bekymring om Staten og Constructionen, er derhos en ting vel nyttig for Propagationen, der, Gud være æred, uden at tildeele quinden meere vigeur gaar her sin reene gang; i dette Stift er dette Aar fød 3114 fleere end døde og ifioer omtrent 5000, saa Gud være æred for s. 51grødefulde og gode Tider; thi ellers, naar proportionaliter saaledes i de øvrige Stifter og vedbliver, vilde underholdingen blive knap. Rugen er her stegen til 11 Norske marck eller 16 \times 8 β , dog ligger all Commerce saa got som, og de faa, der handler, gaar bag af dantzen; diße dage har en Kiøb-Mand, navnlig Norborrig, falléred for en 8 à 10000 Rdr, der vel ei vil spørges paa Børßen i London ¹; havde Hand bleven ved Sin Skumskee, da Hand tilforn skal have været Kock hos Sal. Baron Kragh ², havde Hand venteligen giort bedre, mens enhuer her, der ickunds kand skrive udenpaa Sin Correspondents brev, Sluge, som det kaldes, at svige Kongens Told, oversætte Sine borgede Vahre, er, saalænge det varer, en fornemme Kiøb og Handels Mand; derved kommer dog ickunds Pungen til for kort, mens de vil og tage os ved Næsen, huad Helbreden angaar; her er en Doctor navnlig Paris, Curerer lystig derpaa løs, har ingen Testimonia eller beviiß nogenstædsfra ³; en anden navnlig Mathias Grøn har meldet sig hos mig, skal under Præsidio af Buchwaldt i Novembr. sidstleden have disputéred og være bleven Créered Doctor; Hand siufnes at svare til sit Navn, ieg vidste gierne Hands Profectus og huad der in Artê Divinatoriâ kand ventes af Ham med Tiden, naar Hand faar fyldt Sin Kierre- Gaard ; huor der skal reflectéres paa et Universitæts distinctioner, burde sandeligen med slige Creationer varligen omgaaes, særdeeles huor der gives forlov til impune tuendi ⁴ p. p. Faderen en gammel Advocat er pessimæ notæ; kand Sønnen saa vel Læge et sygt legeme, som Faderen har hiulpen mangan slet Sag, magnus erit Nobis Apollo; skulde Hand derimod igien ruinére saa mange Helbreder, som Faderen har ødelagd partes, da Gud fri os fra Hannem ⁵; jeg vidste gierne HER lustitz Raads saavel som Bings og Eichels ⁶ Censur over Ham, i fald de kiender ham. Min Søn har jeg brev fra, Hand er lyckeligen og vel til Genève ankommen, huor der er en mægtig frequentz og saa opfyldt, at Hand ei har kunnet komme i Neckers, Maurices eller Turetins hues ⁷; jeg tacker HER lustitz Raad for god manuduction og fortryder Hand ei paa, jeg i fremtiden søger Ham herom videre paa Haanden; nu for haanden trænger min s. 52liden Christian ¹ til Hands gode forsorg, barked er af dend vivacité og Genie, Hand betids vil occuperes. Ieg havde gierne en Semi-literatus, der ludendo kunde bibringe Ham Seria og tractére res Memoriae med Hannem ridendo ; var Hand Baratiers Søn, blev Hand en lærd Karl, dertil har jeg huercken tid eller tilskaaren, Ieg maa have en Tydsk, baade for Sproggets skyld og fordi de meere har lagd sig efter Geographie, Historie p. p. og de Videnskaber, sligt et Barn bequemmer. Ieg siger Semiliteratus, for en anden gjør sig ei dend umage med barked, var Hand literatus og dog fandt behag udi ved spøg og leeg at underviise sligt et barn, var det desto bedre og kom mig ei an paa at betale Ham derefter, kunde og læse en bog hos mig og i mellem stunder raisonnére med mig derom. Er Hand Semidoctus, skal Hand ei faa lof til at blive saa længe hos drengen, som Poulsen hos min anden Søn. Mig er sagt der skal være en nafnlig Skive, dansk mens alle sine Galante Sprog mægtig, skal have reist med Amptmand Giersdorfs Søn, huor

Hand, jeg ge- staar, ei haver viist stor Scavoir faire, mens der er skylden ventelig ei Hands ². HEr lustitz Raad forfarer best, huem og huor Hand er, sampt huad der er ved Ham at gjøre. Min Koene, der fligteligen heißer og ønsker HEr lustitz Raad alt got ved Aareds omvexling, foruden Koene, Hun meener, Hand ei skiøtter om, legger herudi sin Forbøn til min og haaber vi begge, Hand gjør herudi sin vel forsigtige og yderste flid; som Barneds timelige Velfærdt nest Gud herudi bestaar og heraf dependéerer, desto høyere bliver vi HEr lustitz Raad herfore obligéred. Min Koene beder HEr lustitz Raad i dette Sit vall ei vilde reflectere paa nogen smuck Søster eller Cousine, der er en vel sær reflection over en Mand, der ei formeenes at skiøtte om nogen Koene at have ³. Ieg veed ei, huad ieg skal gjøre heraf, mens det veed jeg, at jeg med all op- rigtig Ergivenhed stedße forbliver Vel Edle og Velbr HEr lustitz Raads

Tienistvilligste Tiener C. Rantzau.

P. S. Ieg tacker for Subscriptions Seddelen til Bibliam Naturæ ⁴, naar jeg veed, til huem, skal Pengene med største tacksigelße ved Sr Schrøder paa Posthused vorde betalt. Ieg maa have Fabri Thesaurum ⁵, da min Søn har taget min bort; jeg seer, der er en i Leipzig udkommen og at en ventes i s. 53 Engelland; sidste bliver som alle Engelske bøger for kostbar; jeg vidste gierne HEr lustitz Raads tancke om dend Leipziger Edition saavel som om Wachteri Glossarium Germanicum ¹ i 2 folianter, jeg vilde lade mig komme. Herom kunde gives mig efterretning ved Schrøder eller ved Otto. Endnu maa jeg tilstille HEr lustitz Raad indsluttede Original ²; Manden er en meget got [sic] Mand af maadelige Villkaar, har mange kiønne og skikkelige børn, der alt gjør for Hands ansøgning, om dend kand lade sig gjøre, saa jeg ei bør holde Hands brev tilbage, huilcked derefter kand brændes; vale et iterum vale.